

Austatud lugeja!

Küllap ei vaidle keegi vastu sellele, et õiguspsühholoogia – kõige laiemas tähenduses, hõlmates ka kohtu-psühholoogiat ja -psühhiaatriat – on Eestis seni olnud pigem üksikute tegijate pärusmaa. Üksi tegutsedes jääb paraku palju käsitlemata: teemad kujunevad sellest, mida ise jõuad, tahad ja oskad; tervikpilti ei teki ning tulevikusuund on paratamatult ühe inimese nägu. Valdkond sumbub, kui inimese jaks vaibub.

Seda suurem oli meie endi üllatus, kui suutsime kokku viia ja koos kirjutama suunata nii palju eri valdkondade esindajaid, et *Juridica* ilmub esmakordselt mitte üks, vaid lausa kaks topeltnumbrit õiguspsühholoogiateemalisi artikleid (etteruttavalt: ka *Juridica* 2026/1-2 saab olema õiguspsühholoogiale pühendatud). Arvestades, kui tugevalt on see valdkond mujal maailmas arenenud, ei saa me öelda, et oleksime n-ö ette kirjutanud. Pigem oleme tegelenud järele jõudmisega – püüdnud kajastada seda, mis mujal juba kanda kinnitanud.

Oleme südamest tänulikud kõikidele autoritele ja ka retsensentidele, kes olid nõus sellesse mahukasse ettevõtmisse panustama, ja samuti neile, kes on seda seni üksildast rada varem käinud. Täname ka *Juridica* toimetust, kes mammutprojektiks kujunenud ettevõtmisse kartmatult sukeldus. Loodame väga, et see projekt ei jää üksikuks sähvatusesarnaseks pingutuseks, vaid saab millekski suuremaks. Tööpõld on ilmatu lai, kursustest täiendõppeprogrammideni, artiklitest raamatuteni, üksiku uurimisküsimuse lahendamisest suurte teadusprojektideni ja nende tulemuste praktikasse juurutamiseni. Käesolev number näitab, et õiguse ja psühholoogia ühisosa on märkimisväärne ning tahtmise korral oleme võimelised palju enamaks, kui seni oleme arvanud.

Selles valguses on väga sümboolne, et juba 13. veebruaril 2026 toimub Karistusõiguse Jutla 5. aasta-päeva konverents „Psühholoogia kohtu all: teadus õigusemõistmise teenistuses“. Konverentsil keskendume sellele, kuidas teaduslikud teadmised psüühika toimimisest ja inimkäitumisest saavad muuta õigusteadust ja -praktikat usaldusväärsemaks ning teadlikumaks. Teisisõnu: konverents on õiguspsühholoogia teemalise erinumbri loomulik jätk ja laiendus.

Õiguspsühholoogia ei ole juristile lihtsalt kasulik teadmiste täiendus – see on juura jaoks määrava tähtsusega. Igapäevaselt lahendame küsimusi seoses inimese käitumise, arengu, otsustamise ja tajudega. Just psühholoogid ja psühhiaatrid on need, kellel on teaduslik teadmine selle kohta, millest meie menetlused on läbi imbinud. Jätkugu juristidel ainult julgust ja tarkust küsida, kuulata ning arutada.

Nüüd, kus „laegas“ on avatud ja mitmed teemad läbi kirjutatud, on selgem ka pilt sellest, mida psühholoogid ja psühhiaatrid saavad juura heaks teha. Loomulikult ei pruugi kõik ajakirjas kõlama jäävad seisukohad lugejale meeldida või esmapilgul olukorda selgemaks teha. Autorid on kindlasti tänulikud argumenteeritud ja tõenduspõhiste edasiarenduste eest, mida *Juridica* heal meelel ka tulevikus avaldab. Juba topeltnumbritest leiab erinevaid, kohati suisa vastandlikke seisukohti. Kindlasti ei piirdu erinumbris kajastatud teemadega käitumisteaduste ja juura kokkupuutepunktid – kõikjal, kus on inimene, on ka psühholoogial midagi öelda.

Peamine on, et dialoog on juba tekkinud. Ainult ühiselt on võimalik kaardistada, kuidas saaksime töötada paremini, efektiivsemalt ja tõenduspõhisemalt kui seni – ja ikka rohkem koos, vähem eraldi. Seda kõike selleks, et juura ei oleks elukauge, vaid kooskõlas teadusliku teadmise ja inimkäitumisest ja -mõtlemisest. Seda kõike õigusemõistmise õigluse hüvanguks.

Erinumbri kaastoimetajad:

Anneli Soo

Annegrete Palu

Mari-Liis Mägi

Artiklite valmimisele aitasid mh retsensentidena kaasa Katrin Eino ja Marina Cojocar, Tiina Kompus, Pirko Tõugu, Margit Jäätma, Erkki Hirsnik, Elina Elkind ja Laureen Hansmer. Oleme teile väga tänulikud!